

NR. 15. OPZEGGING VAN TOELATINGSOVEREENKOMST VAN MEDISCH SPECIALIST IN VERBAND MET FUSIE. NADER VAST TE STELLEN VERGOEDING NAAR BILLIJKHEID.

De aan de opzegging ten grondslag gelegde redenen komen in de kern erop neer dat:

- (i) een belangrijk gedeelte van de klinische activiteiten van haar ziekenhuis zijn overgebracht naar de beide andere ziekenhuizen waarmee zij in bestuurlijke zin is verbonden;*
- (ii) de maatschappen chirurgie van deze beide ziekenhuizen niet bereid zijn tot samenwerking met eiser; en*
- (iii) het niet verantwoord is eiser als solistisch werkende chirurg in haar ziekenhuis te handhaven.*

Tussen partijen staat in dit geding niet ter discussie dat moet worden uitgegaan van de noodzaak van het nieuwe functieprofiel van het ziekenhuis waardoor op het gebied van de chirurgie alleen nog dagbehandelingsingrepen met een laag risicoprofiel kunnen worden uitgevoerd. Dit functieprofiel en de samenwerking tussen de drie ziekenhuizen brengen mee dat eiser niet op dezelfde wijze als voorheen in het ziekenhuis werkzaam kan blijven.

Voorts is op grond van de overgelegde adviezen van de stafbesturen en de maatschappen chirurgie en de toelichting van informanten ter zitting voldoende aannemelijk dat eiser niet zal worden toegelaten tot de maatschappen in X en W en dat de noodzakelijke samenwerking tussen de leden van de maatschappen en eiser niet tot stand zal komen. Anders dan eiser heeft aangevoerd heeft de raad van bestuur – naar uit de overgelegde verslagen blijkt – zich voldoende ingespannen om een oplossing te vinden voor het zich in het kader van de bestuurlijke fusie aandienende probleem dat grote weerstand bestond bij de overige chirurgen tegen samenwerking met eiser. Dit neemt niet weg dat de tegen eiser aangevoerde bezwaren in een aantal opzichten onvoldoende gefundeerd zijn en voor het overige kennelijk vooral betrekking hebben op de in de beide andere maatschappen chirurgie bestaande cultuur, slechts in beperkte mate op aan eiser te verwijten tekortkomingen en niet op zijn deskundigheid.

Aan eiser komt een vergoeding naar billijkheid toe. Deze vergoeding is vooreerst hierop gebaseerd dat verweersters, zoals zij eerder ook aan eiser hebben aangeboden, zich in zekere mate de belangen van eiser dienen aan te trekken, nu de gevolgen van de beëindiging van de toelatingsovereenkomst voor eiser ernstig zijn. Daarbij dient gedacht te worden aan het eventueel verlies van de mogelijkheid een vergoeding te bedingen voor de overdracht van zijn praktijk en aan het feit dat eiser enige tijd nodig zal hebben om elders werk te vinden. Voor de toekenning van een vergoeding naar billijkheid is ook daarom reden, nu eiser als enige chirurg de nadelige gevolgen draagt van de onderhavige fusie.

Scheidsgerecht Gezondheidszorg

(mr. A. Hammerstein, voorzitter, mr. R.P.D. Kievit en dr. C.J. Brenkman, leden, met bijstand van mr. A.T.B. de Vries, griffier)

26 november 2001

Arbitraal vonnis (01/16) in de zaak van:

A,
wonende te Z, gemeente Y,
eiser,
gemachtigde: mr. F.W.G. Ambagtsheer

tegen

- 1. De stichting B,**
gevestigd te X, verder ook: B,
- 2. De stichting C,**
gevestigd te Z, gemeente Y,
- 3. De stichting D,**
gevestigd te X, verder ook D,
- 4. De stichting E,**
gevestigd te W,
verweersters,
gemachtigde: mr. J.H. Hubben

1. De procesgang

1.1 Eiser heeft aan het Scheidsgerecht verzocht:

Primair:

1. te verklaren voor recht dat de opzegging van de toelatingsovereenkomst nietig is, althans
2. te verklaren voor recht dat de opzegging van de toelatingsovereenkomst ten opzichte van hem onrechtmatig is;
- 3a. verweersters ieder voor zich te veroordelen om alle verplichtingen voortvloeiende uit de toelatingsovereenkomst na te leven, daaronder begrepen het toelaten van eiser tot alle locaties van B, zulks op verbeurte van een dwangsom van NLG 10.000 per dag dat ieder van verweersters in gebreke blijft aan de in deze te wijzen uitspraak te voldoen;
- 3b. verweersters ieder voor zich te veroordelen om zich op alle mogelijke manieren in te spannen de samenwerking tussen eiser en de overige maatschappen chirurgie en/of samenwerkingsverbanden goed te laten verlopen, zo nodig door het initiëren van een bemiddelings- en/of begeleidingstraject;

Subsidiair:

Verweersters ieder voor zich te veroordelen aan eiser de uit de opzegging voortgevloeide en nog voort te vloeien materiële en immateriële schade, nader op te maken bij staat, te vergoeden;

Primair en subsidiair:

Verweersters te veroordelen in de kosten van deze procedure.

- 1.2 Verweersters hebben verzocht eiser niet-ontvankelijk te verklaren in zijn vorderingen, althans hem deze te ontzeggen, met zijn veroordeling in de kosten.
- 1.3 De gemachtigden van partijen hebben bij brieven van 2, 7, 8 en 9 november 2001 bescheiden nagezonden.
- 1.4 De mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden te Utrecht op 13 november 2001. Eiser is verschenen met zijn gemachtigde en heeft als informanten doen horen de heren F, orthopedisch chirurg, en G, huisarts. Verweersters waren vertegenwoordigd door de heren H en I, voorzitter en lid van de raad van bestuur van B, bijgestaan door haar gemachtigde. Voorts is verschenen J, secretaris van de raad van bestuur, en zijn als informanten gehoord: K, L, voorzitter medische staf ziekenhuis D, M, voorzitter Interstaf Ziekenhuizen D,C en E, N, voorzitter maatschap chirurgie Ziekenhuis E, en O, voorzitter medische staf Ziekenhuis E.
De gemachtigden hebben de wederzijdse standpunten aan de hand van pleitnotities die zijn overgelegd, toegelicht.

2. De samenvatting van het geschil

- 2.1 Eiser is sedert 1 juni 1995 als medisch specialist voor de algemene chirurgie werkzaam in het ziekenhuis C. Tussen hem en verweerster sub 2 is een (nieuwe) toelatingsovereenkomst gesloten d.d. 31 oktober 2000. Hij oefent de praktijk uit in maatschapsverband met twee andere chirurgen. Deze hebben de maatschap inmiddels opgezegd. Over de rechtsgeldigheid van deze opzegging loopt een arbitrale procedure.
- 2.2 De ziekenhuizen D, C en E worden bestuurd als waren zij gefuseerd. B fungeert daarbij als "holding". Deze bestuurlijke fusie is het resultaat van langdurig onderzoek en overleg over de toekomst van en de samenwerking tussen de drie ziekenhuizen, mede op basis van de rapporten en adviezen van de commissie P en de commissie Q en in verband met een daartoe strekkend verzoek van de Minister van VWS. De besturen van de drie ziekenhuizen hebben in het Masterplan van april 1999 de profielen van de ziekenhuizen beschreven.

- 2.3. Het ziekenhuis C heeft zijn functie als algemeen ziekenhuis verloren. De belangrijkste klinische functies zijn grotendeels verplaatst naar D en deels naar E. Met name de spoedeisende hulp, vrijwel alle klinische afdelingen voor lang verblijf en medium care-functie zijn gesloten. Het aantal bedden is drastisch gereduceerd. Op het gebied van chirurgie worden alleen nog dagbehandelingen met een laag risicoprofiel uitgevoerd.
- 2.4 De raad van bestuur van B is in 1999 begonnen met een onderzoek naar de mogelijkheid van integratie van de maatschap chirurgie van het ziekenhuis C in de maatschappen van D en E. Daartoe is een extern bureau ingeschakeld dat in januari 2000 heeft gerapporteerd dat de bezwaren tot samenwerking zich concentreren op één persoon. De maatschappen chirurgie te X(=B) en W(=E) bleken niet bereid eiser als lid van de maatschap op te nemen. Bij brief van 31 oktober 2000 is door een lid van de raad van bestuur van B aan eiser meegedeeld dat “veel overleg en bemiddeling” geen verandering hebben kunnen brengen in het standpunt van deze maatschappen en is aan eiser een voorstel gedaan om mee te werken aan een oplossing waarbij hij op termijn elders zou gaan werken.
- 2.5 Tijdens bijeenkomsten in februari 2001 hebben de maatschappen chirurgie van X en W zich opnieuw uitgesproken tegen samenwerking met eiser. Bij de leden van deze maatschappen bestaan grote persoonlijke bezwaren met betrekking tot eiser. De raad van bestuur heeft te kennen gegeven dat voor een solo-praktijk van eiser in Z slechts gekozen kan worden indien er sprake is van een zekere samenwerking met de andere maatschappen. Eiser heeft een notitie opgesteld over de invulling en randvoorwaarden van zijn werkzaamheden “in de Regio”. Dit voorstel is op 23 februari 2001 door de maatschap chirurgie te X als onaanvaardbaar van de hand gewezen. Op 5 maart 2001 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de voorzitter van de raad van bestuur van B en eiser waarin aan eiser nogmaals te kennen is gegeven dat bij de andere maatschappen chirurgie geen bereidheid bestaat mee te werken aan een solopositie voor eiser. Tijdens een op 19 maart 2001 gehouden bespreking bleken de maten van eiser niet bereid mee te werken aan een oplossing waarbij hun maatschap in het ziekenhuis te Z in stand zou worden gehouden.
- 2.6 Bij brief van 26 april 2001 heeft de voorzitter van de raad van bestuur van B aan eiser meegedeeld dat het voornemen bestaat de toelatingsovereenkomst met hem op te zeggen. Daarbij zijn als redenen genoemd (i) dat eiser het vak chirurgie niet meer in volle omvang uitoefent wegens de herpositionering van het ziekenhuis C en (ii) de weigering van de maatschappen chirurgie in X en W om eiser tot hun maatschap toe te laten, en (iii) dat het onaanvaardbaar wordt geacht dat hij het specialisme chirurgie buiten maatschapsverband zal gaan uitoefenen.
- 2.7 Hoewel eiser daartoe herhaalde malen is uitgenodigd, is hij niet ingegaan op de mogelijkheid omtrent de voorgenomen opzegging van de toelatingsovereenkomst te worden gehoord.
- 2.8 Bij brief van 5 juni 2001 heeft de voorzitter van de raad van bestuur van B aan eiser meegedeeld dat de toelatingsovereenkomst wordt opgezegd tegen 6 december 2001 op de gronden die zijn vermeld in de brief van 26 april 2001.
- 2.9 Ter zake van deze opzegging zijn de adviezen ingewonnen van het stafbestuur van D, het stafbestuur van het Ziekenhuis E en van de drie betrokken maatschappen chirurgie. Deze adviezen zijn aan eiser toegezonden. Uit deze adviezen blijkt dat de bezwaren tegen samenwerking met eiser vooral in de persoonlijke en contactuele sfeer liggen. Volgens het stafbestuur D vloeien deze bezwaren voort uit het feit dat eiser zich niet heeft willen openstellen voor de nodige bijscholing in een bepaalde richting van de chirurgie, zich niet heeft ingezet voor de opleiding chirurgie en zich in het algemeen inflexibel heeft getoond. Een geforceerde samenwerking met eiser acht het stafbestuur onaanvaardbaar, omdat zij niet verwacht dat een goede samenwerkingsregeling tot stand zal komen. Het stafbestuur van het Ziekenhuis E heeft vastgesteld dat er bij de maatschappen chirurgie in D en E grote weerstand bestaat tegen het opnemen van eiser in de maatschap en dat voor die weerstand geen duidelijke gronden bestaan. Een solopraktijk van eiser in het Ziekenhuis C acht het stafbestuur niet mogelijk. De maatschap chirurgie van D heeft een aantal factoren genoemd die erop neerkomen dat eiser onvoldoende wetenschappelijke belangstelling heeft en niet past in de structuur van de specialistische differentiatie van de maatschap, onvoldoende belangstelling heeft voor de opleiding van chirurgen en ook karakterologisch niet in de maatschap past, terwijl daarnaast een aantal ervaringen met eiser is opgedaan – zoals onvoldoende overdracht van patiënten, onvoldoende follow-up van overgeplaatste patiënten, geen bezoek aan refereravonden, geen gezamenlijke behandeling van patiënten – die “uiterst pessimistisch” stemmen over de mogelijkheid van samenwerking met eiser. De maatschap heeft ook niet de verwachting dat eiser in staat is zich in te passen in de gestandaardiseerde wijze van werken van de maatschap.

De maatschap te Z wenst eiser onder geen enkele voorwaarde op te nemen in de maatschap op grond van eerdere ervaringen met hem.

- 2.10 Op verzoek van de raad van bestuur van B heeft K als deskundige een rapport uitgebracht over de vraag, kort samengevat, of het verantwoord is eiser als solistisch werkende chirurg in het ziekenhuis toe te laten, welke vraag deze deskundige heeft beantwoord in het kader van de zorg voor de individuele patiënt. In het algemeen acht deze deskundige naar de huidige maatstaven een solopraktijk als chirurg in vele opzichten een bedreiging voor de kwaliteit van de zorg. Volgens hem zijn er geen aanwijzingen dat eiser als solist de gewenste kwaliteit van de zorg zou kunnen garanderen. Een dergelijke toelating acht hij niet verantwoord, terwijl het dwingen van de beide maatschappen tot enigerlei vorm van samenwerking met eiser het risico doet ontstaan dat de chirurgische patiëntenzorg binnen de ziekenhuizen geweld zal worden aangedaan.

3. De bevoegdheid van het Scheidsgerecht

De bevoegdheid van het Scheidsgerecht berust op artikel 27.2 van de toelatingsovereenkomst tussen eiser en verweerster sub 2. Ter zitting hebben de overige verweersters te kennen gegeven dat zij de beoordeling van dit geschil door het Scheidsgerecht aanvaarden, nu dit geschil slechts als één samenhangend geschil tussen eiser en alle verweersters kan worden beoordeeld.

4. De beoordeling van het geschil

- 4.1 Artikel 24.1 van de toelatingsovereenkomst tussen verweerster sub 2 en eiser houdt in dat opzegging slechts mogelijk is op grond van gewichtige redenen van zodanig klemmende aard dat redelijkerwijs van de stichting niet gevergd kan worden deze overeenkomst te continueren. Deze bepaling houdt voorts een niet limitatieve opsomming van dergelijke redenen in, waarbij sub h wordt vermeld: op grond van onvoorziene omstandigheden welke van dien aard zijn dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid van de stichting niet kan worden verlangd de overeenkomst met de specialist ongewijzigd in stand te houden.
- 4.2 Aan de in art. 24.2 en 24.3 van de toelatingsovereenkomst vermelde vereisten is voldaan. Er kan geen twijfel over bestaan dat de opzegging is gedaan door het bestuur van het ziekenhuis waarmee eiser een toelatingsovereenkomst heeft gesloten. Aan eiser is voorts blijkens de niet betwiste vermeldingen in de opzeggingsbrief ruimschoots voldoende gelegenheid geboden zich ter zake van deze opzegging te doen horen. Anders dan eiser heeft doen aanvoeren, houdt de strekking van art. 24.3 in dat aan de bepaling ook is voldaan, indien de specialist geen gebruik maakt van de reële mogelijkheid om te worden gehoord.
- 4.3 De door verweerster sub 2 aan de opzegging ten grondslag gelegde redenen komen in de kern erop neer dat:
- (i) een belangrijk gedeelte van de klinische activiteiten van haar ziekenhuis zijn overgebracht naar de beide andere ziekenhuizen waarmee zij in bestuurlijke zin is verbonden;
 - (ii) de maatschappen chirurgie van deze beide ziekenhuizen niet bereid zijn tot samenwerking met eiser; en
 - (iii) het niet verantwoord is eiser als solistisch werkende chirurg in haar ziekenhuis te handhaven.
- 4.4 Tussen partijen staat in dit geding niet ter discussie dat moet worden uitgegaan van de noodzaak van het nieuwe functieprofiel van het Ziekenhuis C waardoor op het gebied van de chirurgie alleen nog dagbehandelingsingrepen met een laag risicoprofiel kunnen worden uitgevoerd. Dit functieprofiel en de samenwerking tussen de drie ziekenhuizen brengen mee dat eiser niet op dezelfde wijze als voorheen in het ziekenhuis te Z werkzaam kan blijven.
- 4.5 Voorts is op grond van de overgelegde adviezen van de stafbesturen en de maatschappen chirurgie en de toelichting van informanten ter zitting voldoende aannemelijk dat eiser niet zal worden toegelaten tot de maatschappen in X en W en dat de noodzakelijke samenwerking tussen de leden van de maatschappen en eiser niet tot stand zal komen. Anders dan eiser heeft aangevoerd heeft de raad van bestuur – naar uit de overgelegde verslagen blijkt – zich voldoende ingespannen om een oplossing te vinden voor het zich in het kader van de bestuurlijke fusie aandienende probleem dat grote weerstand bestond bij de overige chirurgen tegen samenwerking met eiser. Dit neemt niet weg dat, zoals hierna in 4.7 zal worden

overwogen, de tegen eiser aangevoerde bezwaren in een aantal opzichten onvoldoende gefundeerd zijn en voor het overige kennelijk vooral betrekking hebben op de in de beide andere maatschappen chirurgie bestaande cultuur, slechts in beperkte mate op aan eiser te verwijten tekortkomingen en niet op zijn deskundigheid.

- 4.6 Ten slotte acht het Scheidsgerecht mede op grond van het rapport van K het standpunt van de raad van bestuur dat eiser niet als solist in Z werkzaam kan blijven, juist. In het algemeen kan het bestuur van een ziekenhuis van de daarin werkzame medische specialisten verlangen dat zij in verband met de kwaliteit van de patiëntenzorg op een professionele en aanvaardbare wijze samenwerken met de overige in het ziekenhuis op hetzelfde vakgebied werkzame medische specialisten en aan deze samenwerking een concrete inhoud geven als past in de hedendaagse patiëntenzorg. In de gegeven omstandigheden is de verhouding tussen eiser en de overige chirurgen van de samenwerkende ziekenhuizen klaarblijkelijk van dien aard dat deze wijze van samenwerken niet te verwachten is.
- 4.7 Het Scheidsgerecht acht de door de maatschappen van chirurgen tegen eiser aangevoerde bezwaren in een aantal opzichten onvoldoende gefundeerd. Erkend wordt immers dat eiser een vakbekwaam chirurg is. Hij wordt volgens een van de informanten door de Z- huisartsen als medisch specialist gewaardeerd en is communicatief en toegankelijk. Van problemen in de samenwerking met eiser is in elk geval niet in zodanige mate gebleken dat deze van ernstige aard kunnen zijn. In het meest recente verslag van de visitatiecommissie wordt hiervan of van andere problemen geen melding gemaakt. Verweersters hebben niet aannemelijk gemaakt dat eerder over het functioneren van eiser als medisch specialist is geklaagd. Voor zover de bezwaren tegen eiser wel concreet zijn toegelicht hebben zij, naar het Scheidsgerecht ook ter zitting uit de verklaringen van de informanten heeft opgemaakt, vooral betrekking op zijn persoonlijke eigenschappen en/of professionele opvattingen en belangstelling waarvan klaarblijkelijk door de chirurgen in D en E wordt aangenomen dat zij niet passen bij de in hun maatschap bestaande cultuur van samenwerking en bij hun professionele opvattingen. Daarbij verdient opmerking dat eiser in het kader van een fusie van ziekenhuizen als de onderhavige van de raad van bestuur en zijn collega's weliswaar mag verwachten dat hem in redelijkheid de gelegenheid wordt geboden zijn werkzaamheden op een andere wijze binnen deze ziekenhuizen voort te zetten, doch dat zich omstandigheden kunnen voordoen, zoals in dit geval, op grond waarvan moet worden aangenomen dat de hiervoor bedoelde professionele samenwerking wegens het ontbreken van voldoende vertrouwen niet (met voldoende waarschijnlijkheid) te verwachten valt.
- 4.8 Er kan in elk geval geen twijfel over bestaan dat de raad van bestuur tot geen ander oordeel heeft kunnen komen dan dat, wat er zij van de juistheid van de tegen eiser aangevoerde bezwaren, de weerstand tegen toelating van eiser tot de ziekenhuizen D en E zo massief is dat het met het oog op de handhaving van de kwaliteit van de zorg en de bestaande goede samenwerking binnen de ziekenhuizen onverantwoord zou zijn maatregelen te nemen die ertoe zouden moeten leiden dat eiser ondanks de andersluidende adviezen in de ziekenhuizen zou worden toegelaten. Na een periode van bijna drie jaar is ook niet meer te verwachten dat een poging tot bemiddeling voldoende kans van slagen heeft, ook al kan aan eiser worden toegegeven dat het de voorkeur had verdiend wanneer in een eerder stadium hem de gelegenheid was geboden te laten zien of de tegen hem bestaande bedenkingen in de praktijk ook stand zouden houden. Het Scheidsgerecht heeft ter zitting kunnen vaststellen dat er zowel bij de overige chirurgen als bij de medische staven van de betrokken ziekenhuizen bij gebreke van vertrouwen in eiser geen enkele bereidheid bestaat mee te werken aan een oplossing die het voor eiser mogelijk zou maken binnen het samenwerkingsverband van de drie ziekenhuizen als chirurg werkzaam te blijven.
- 4.9 Het vorenstaande leidt tot de conclusie dat de primaire vorderingen van eiser niet toewijsbaar zijn.
- 4.10 Ook de vordering tot betaling van schadevergoeding op te maken bij staat acht het Scheidsgerecht in deze vorm niet voor toewijzing vatbaar. Wel komt aan eiser een vergoeding naar billijkheid toe. Deze vergoeding is vooreerst hierop gebaseerd dat verweersters, zoals zij eerder ook aan eiser hebben aangeboden, zich in zekere mate de belangen van eiser dienen aan te trekken, nu de gevolgen van de beëindiging van de toelatingsovereenkomst voor eiser ernstig zijn. Daarbij dient gedacht te worden aan het eventueel verlies van de mogelijkheid een vergoeding te bedingen voor de overdracht van zijn praktijk en aan het feit dat eiser enige tijd nodig zal hebben om elders werk te vinden. Voor de toekenning van een vergoeding naar billijkheid is ook daarom reden, nu eiser als enige chirurg de nadelige gevolgen draagt van de onderhavige fusie. Weliswaar is de omstandigheid dat het ziekenhuis te Z niet zelfstandig kan voortbestaan, mede een risico dat eiser als zelfstandig gevestigde specialist loopt, doch het zou niet redelijk zijn dit risico volledig op hem af te wentelen, nu in beginsel ook denkbaar was geweest dat eiser

als chirurg zou zijn toegelaten tot een van de andere ziekenhuizen en de redenen waarom zulks niet is gebeurd niet van dien aard zijn dat zij geheel voor rekening van eiser dienen te komen.

- 4.11 Het Scheidsgerecht gaat er voorshands vanuit dat een vergoeding naar billijkheid in de vorderingen van eiser ligt besloten, doch ook als daarover anders zou moeten worden geoordeeld dient de betaling van een dergelijke vergoeding te worden beschouwd als een omstandigheid die in aanmerking wordt genomen bij de rechtsgeldigheid van de opzegging. De hoogte van deze vergoeding zal door het Scheidsgerecht naar redelijkheid en billijkheid aan de hand van de omstandigheden van eiser, waaronder diens kansen elders binnen een bepaalde termijn inkomsten te verwerven, worden bepaald nadat partijen in de gelegenheid zijn gesteld zich daarover bij nadere memorie uit te laten. Indien een van partijen het vervolgens noodzakelijk acht dat daarna nog een mondelinge behandeling wordt gehouden, dient zij daarom binnen twee weken na de toezending van de nadere memorie schriftelijk te verzoeken.

5. De beslissing

Het Scheidsgerecht wijst het navolgende vonnis:

- 5.1 De primaire vorderingen van eiser zijn niet toewijsbaar.
- 5.2 Eiser wordt in de gelegenheid gesteld zich binnen vier weken na de datum van dit vonnis bij nadere memorie uit te laten over de hoogte van de hiervoor in 4.10 bedoelde vergoeding, waarna verweersters binnen vier weken bij nadere memorie kunnen antwoorden.
- 5.3 Iedere verdere beslissing wordt aangehouden.